

แถลงการณ์ภาคีนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน

วันศุกร์ที่ 29 มกราคม 2564

ในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าสลายการชุมนุมของประชาชนมาอย่างต่อเนื่อง มีสถานการณ์การสลายการชุมนุมและการควบคุมตัวผู้ชุมนุมหลายเหตุการณ์ที่ภาคีนักกฎหมายสิทธิมนุษยชนเห็นว่าเป็นการใช้อำนาจเกินส่วนของเจ้าหน้าที่ อันเป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น

กรณีที่ 1. การควบคุมตัวผู้ชุมนุม ไปที่กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 โดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ คือ ตามกฎหมายแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไปยังสถานีตำรวจที่มีอำนาจสอบสวน แต่กลับไม่เป็นเช่นนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจกลับควบคุมตัวผู้ต้องหาไปยังกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2563 ถึงปัจจุบัน เราพบกรณีอย่างน้อย 2 คดีคือ เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2563 กรณีการตีวีโว่ ชายกึ่ง บริเวณสนามหลวง และเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2564 กรณีเขียนป้ายผ้า 112 เมตร ที่อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิและสามย่าน ทั้งสองเหตุการณ์นี้เจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวนมากใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุม และควบคุมตัวผู้ชุมนุมบางคนโดยการถือค้อนมือ ด้วยสายเคเบิลไทด์ และยึดมือถือไปโดยที่ไม่ได้รับความยินยอม ทำให้ผู้ต้องหาไม่ได้รับสิทธิในการติดต่อทนายความ ญาติ และบุคคลที่ไว้วางใจในโอกาสแรกที่ถูกควบคุมตัว ทั้งนี้ข้อกล่าวหาที่แจ้งนั้นเป็นความผิดที่มีอัตราโทษน้อย เช่น ความผิดตาม พ.ร.บ. จุกเงินฯ ซึ่งถูกประกาศใช้ด้วยวัตถุประสงค์ในการควบคุมโรค แต่ถูกนำมาใช้อย่างเข้มงวดกับกลุ่มผู้เห็นต่างทางการเมือง ความผิดตาม พ.ร.บ. โรคติดต่อฯ และ พ.ร.บ. ความสะอาดฯ เป็นต้น

กรณีที่ 2. การจับตัวประชาชนในยามวิกาล โดยไม่มีเหตุอันสมควร กรณีนี้ภาคีฯ พบว่ามีจับกุมโดยมิชอบลักษณะ อย่างน้อย 3 กรณีคือ วันที่ 14 มกราคม 2564 ที่มีการจับกุมนิว สิริชัย แนวร่วมธรรมศาสตร์ฯ นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่หอพักใกล้บริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในยามวิกาล

กรณีอาร์ท ทศเทพ การ์ดวีโว่ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจเชิญไปสถานีตำรวจภูธรบางแก้ว ตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม 2564 ถึงวันที่ 17 มกราคม 2564 ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการควบคุมตัวเกิน 48 ชั่วโมง ตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ ผู้ถูกเชิญตัวเสี่ยงต่อการถูกบังคับให้สูญหาย

กรณีที่ทีมงานฉายโปรเจกเตอร์ใส่ตึกศรีจุฬาทรีพาร์ท ถูกนำตัวไปสถานีตำรวจนครบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา ในช่วงกลางดึกของวันที่ 23 มกราคม 2564 โดยตำรวจไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาใดๆ แจ้งแต่เพียงว่ามีพฤติกรรมต้องสงสัยเท่านั้น พร้อมทั้งทำการค้นตัวและของทุกอย่าง และมีการนำบัตรในกระเป๋าตังค์ทุกใบมาเรียงแล้วถ่ายรูปไว้ ซึ่งตลอดเวลาที่มีการข่มขู่ว่าหากไม่ปฏิบัติตามจะแจ้งข้อหาขัดขืนคำสั่งเจ้าพนักงาน หรือ

กรณีล่าสุต ในวันที่ 28 มกราคม 2564 เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เป็นจำนวนกว่า 10 นาย เข้าจับกุมทีมงานของการรณรงค์เพื่อประชาชน โดยแจ้งข้อกล่าวหาว่าเป็นผู้ที่โยนระเบิดที่สามย่าน เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2564 โดยเป็นการเข้าจับกุมผู้ต้องหาที่บ้านพักในยามวิกาล เป็นต้น

กรณีที่ 3 เจ้าหน้าที่รัฐใช้ความรุนแรงเกินกว่าเหตุ ในการสลายการชุมนุม และควบคุมตัวผู้ชุมนุมที่ใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เช่น เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2563 กรณีที่การ์ดวีโว่ได้ทำการรื้อลวดหนามที่กางไว้บริเวณแยกจตุรพงษ์

เป็นระยะเวลาานาน จนส่งผลให้ประชาชนใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อน แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจกลับเข้าใช้กำลังควบคุมตัวการ์ดวีโว่ ตลอดจนการใช้ความรุนแรงกับการ์ดวีโว่ในกรณีที่ไปชายกึ่ง บริเวณสนามหลวง ก่อนถูกนำตัวไปตชด.ภาค 1 และล่าสุดเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2564 ที่หน้าสถานีตำรวจนครบาลพญาไท เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้ความรุนแรงกับมวลชนที่ไปให้กำลังใจเพื่อนที่ถูกควบคุมตัว ในสถานีตำรวจ จากเหตุการณ์แขวนป้ายผ้า save บางกอลอย จนเป็นเหตุให้ผู้เข้าร่วมบางคนได้รับบาดเจ็บและเยาวชนหญิงคนหนึ่งหกล้มศีรษะฟาดพื้นได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

จากกรณีดังกล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีหน้าที่ในการพิทักษ์สันติราษฎร์ได้นำกฎหมายในมือของตน**มากเกินไป** **กำลังประชาชนด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม** ด้วยการใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติเครื่องกระจายเสียง รวมถึงพระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉินที่ประกาศใช้เพื่อการควบคุมโรค ซึ่งกฎหมายต่างๆเหล่านี้ ล้วนเป็นกฎหมายที่เป็นลหุโทษ-หรือมีอัตราโทษเพียงเล็กน้อย ซึ่งความผิดเหล่านี้ไม่มีความจำเป็นใดๆที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องใช้สิทธิกำลังเจ้าหน้าที่จำนวนมากในการเข้าจับกุมหรือควบคุมตัวนำตัวไปที่สถานีตำรวจ มีการใช้เครื่องพันธนาการ อันเป็นการใช้อำนาจหน้าที่เกินสัดส่วนก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ แม้การจับกุมจะเป็นการจับกุมด้วยข้อหาที่ไม่ร้ายแรงแต่การใช้กฎหมายเล็กๆน้อยๆลักษณะนี้ เป็นการใช้อำนาจมากเกินไปกำลังประชาชนให้ต้องได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร และเป็นการขัดขวางต่อการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ได้อย่างอย่างแรง

และวันที่ 28 มกราคม 2564 เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม มีความเห็นสั่งฟ้องคดีของกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์ฯ ในการชุมนุม 19 กันยายนทวงอำนาจคืนราษฎร ทั้งๆที่ผู้ต้องหาเพิ่งทำการไปรับทราบข้อกล่าวหาเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา โดยไม่ได้ให้โอกาสแก่ผู้ต้องหาที่ร้องขอยื่นคำให้การเป็นหนังสือภายในกำหนดเวลา 30 วัน อีกทั้ง แจ้งว่าหากผู้ต้องหาไม่มาส่งตัวต่อพนักงานอัยการจะทำการออกหมายจับ และในวันเดียวกัน พนักงานอัยการสำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว 3 ส่งสำนวนคดีฟ้องต่อศาลกรณีนักเรียนเลวปราศรัยเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2563 บริเวณแยกราชประสงค์ต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยไม่ได้พิจารณาหนังสือร้องขอความเป็นธรรม ตัดโอกาสผู้ต้องหาที่เป็นเยาวชนในการชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบสำนวนการพิจารณาสั่งคดีของอัยการ

สังเกตได้ว่าหลังจากที่พล.ต.อ.สุวัฒน์ แจ้งยอดสุข ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2564 ในกรณีที่ไปติดตามกรณีกลุ่มการ์ด We Volunteer โดยระบุในทำนองว่า หากจำเป็นต้องใช้กำลัง ก็สามารถกระทำได้ ให้ใช้กฎหมายในทุกข้อหา ไม่ลังเล สงครามยังไม่จบอย่าพึ่งนับศพทหาร และยังแถลงอีกว่าได้เตรียมพิจารณาดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปล่อยปละละเลยให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น การที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกล่าวต่อสาธารณะเช่นนี้ ชี้ให้เห็นได้ว่าผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมองกลุ่มผู้ชุมนุมเป็นศัตรูในการสงคราม ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงานตำรวจที่จะต้องให้การคุ้มครองประชาชนและปฏิบัติตามกฎหมาย เพราะในสงครามจะไม่สนใจในเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย ทำให้เห็นว่าเป็นการส่งเสริมการใช้อำนาจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น กรณีสงครามยาเสพติด เมื่อปี 2546 พวกเราคือนักกฎหมายสิทธิมนุษยชนขอตั้งคำถามต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติว่า คำแถลงของทำนองนั้นเป็นการส่งสัญญาณการอนุญาตให้

ผู้ได้บังคับบัญชาใช้กำลังกับกลุ่มผู้ชุมนุมทุกรูปแบบใช่หรือไม่ และหากผู้ได้บังคับบัญชาฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะถูกดำเนินการทางวินัยใช่หรือไม่

กรณีที่ 4 การแจ้งความดำเนินคดีกับประชาชนด้วยข้อกล่าวหาที่ร้ายแรงไม่เป็นธรรม ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เช่นในกรณีการตั้งข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 แก่ประชาชนผู้ออกมาใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุม ซึ่งเป็นข้อหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบสุขของประชาชน ซึ่งมีหลายกรณีพฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาไม่เข้าองค์ประกอบความผิดแต่อย่างใด โดยในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา มีจำนวนคดีกว่า 41 คดี อาทิ กรณีทนาย เจริญปุระ ที่ได้เข้าร่วมการชุมนุมอย่างสงบ และมุก พิมพ์สิริ ที่ขึ้นพูดปราศรัยโดยมีเนื้อหากล่าวถึงรายงานพิเศษของสหประชาชาติในการใช้กฎหมายมาตรา 112 ทั้งสองคนถูกตั้งข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และมาตรา 116 จากเหตุการณ์เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2563 บริเวณหน้ากรมทหารราบที่ 11

ด้วยเกียรติภูมิของเจ้าหน้าที่รัฐ พวกเราเชื่อเหลือเกินว่าเจ้าหน้าที่รัฐที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ และต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิตามกฎหมายบัญญัติรับรองไว้ แต่จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เราเห็นว่า การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐนั้นเป็นไปในทิศทางลิดรอนและทำลายสิทธิเสรีภาพของประชาชน อย่างร้ายแรง ไม่ว่าจะเป็นการใช้กฎหมายที่มีความร้ายแรงเกินกว่าเหตุ กลับแก้งัดโดยการสร้างภาระให้ประชาชนเกินสมควร ทำให้ประชาชนไม่มีพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงออกทางการเมือง แม้จะเป็นการแสดงออกด้วยความสงบ ปราศจากอาวุธก็ตาม สะท้อนถึงความ “ไม่เห็นหัวประชาชน” ที่มุ่งแต่จะบังคับใช้กฎหมายเพื่อปิดปากประชาชนไม่ให้พูดถึงหรือแสดงออกถึงความล้มเหลวในการบริหารประเทศของรัฐบาล

การออกมาใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม ของประชาชน เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย จำเป็นต้องได้รับการปกป้องไม่ให้ถูกทำให้เสื่อมค่า การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐดังกล่าวข้างต้น เป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน และลดทอนศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิในวิชาชีพในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่พึงรับใช้ประชาชน และละเมิดต่อรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดที่ได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้

ภาคีนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน ขอประณามทุกความรุนแรงในนามของกฎหมายที่เจ้าหน้าที่รัฐได้กระทำต่อประชาชนรัฐต้อง “หยุดการใช้อำนาจเกินสัดส่วนอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน หยุดใช้ความรุนแรงกับประชาชน และต้องหยุดการดำเนินคดีที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชน” ทั้งนี้ ภาคีนักกฎหมายสิทธิมนุษยชนจะไม่เพิกเฉยในอันที่จะเป็นการส่งเสริมให้วัฒนธรรมการพินิจถอยนวลพินิจของเจ้าหน้าที่ดำรงอยู่ต่อไป เจ้าหน้าที่คนใดที่บังอาจกระทำการอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน จะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ต้องรับผิดชอบต่อทุกความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประชาชน และเราไม่ยอมรับข้ออ้างของเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยที่ว่า จำเป็นจะต้องกระทำการใดที่ละเมิดต่อประชาชนด้วยเหตุที่ไม่สามารถขัดคำสั่งของผู้บังคับบัญชาได้ คำสั่งที่ผิดกฎหมายเมื่อนำมาปฏิบัติก็ย่อมเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายเช่นกัน

ด้วยความเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ภาคีนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน